

(/)

NOVOSTI (/HR/NOVOSTI/) ČASOPIS (/HR/CASOPIS/AKTUALNI-BROJ/) **Dvije moćne tehnologije: video i radar.**
KONFERENCIJE (/HR/KONFERENCIJE/) KATALOG TVRTKI (/HR/KATALOG-TVRTKI/TELESNA-ZASTITA/)
MARKETING (/HR/MARKETING/) IMPRESSUM (/HR/IMPRESSUM/)

(<https://www.axis.com/products/axis-q1656-le/support>)

NADZOR JAVNIH POVRŠINA I ZAŠTITA PERIMETRA

28. 11. 2023.,
HOTEL ZONAR, ZAGREB

(<https://zastita.info/hr/konferencije/nadzor-javnih-povrsina-i-nadzor-perimetra/o-konferenciji/>)

10.8.2023.

Oprez! Dijete online!

Tijekom prošlog desetljeća online tehnologija snažno se infiltrirala u živote djece. Prema nedavnom istraživanju neprofitne organizacije Common Sense Media koja roditeljima pruža savjete o zabavi i tehnologiji, američka djeca u dobi od 8 do 12 godina provode u prosjeku gotovo pet sati dnevno gledajući u ekrane; djeca mlađa od osam godina provode otprilike polovicu tog vremena, a tinejdžeri više od sedam sati dnevno. U to nije uračunato vrijeme koje provode koristeći ekrane za školski rad.

Druge statistike Common Sense Media također ukazuju na proliferaciju tehnologije u

svakodnevnom životu mladih ljudi, pa tako više od polovice (53%) američke djece posjeduje pametni telefon već do 11. godine, a gotovo 70% ima ga do 12. godine. Djeca mlađa od osam godina provode 39 minuta dnevno gledajući videozapise na internetu (YouTube, TikTok i slično), što je brojka koja se udvostručila u posljednjih nekoliko godina.

Ono što je još alarmantnije je da ovi podaci datiraju prije pandemije korona virusa i globalnih karantena. Pandemija korona virusa neizbježno je dovela do više vremena provedenog na internetu, što je povećalo ionako veliki rizik da djeca i tinejdžeri budu izloženi internetskom zlostavljanju i štetnom sadržaju. Internetska aktivnost na dječjim uređajima udvostručila se u prvim danima pandemije, naveo je Qustodio, pružatelj rješenja za internetsku sigurnost cijelih obitelji. Ta web platforma pomaže roditeljima da zaštite svoju djecu od neprimjerenog sadržaja, mrežnih predatora i internetskih zlostavljača, te ih podržava u stvaranju uravnoteženih digitalnih navika. Razvili su i aplikaciju koja pomaže roditeljima u upravljanju tehnološkim navikama svoje djece.

Jedinstveni izazovi

Dok prevalencija tehnologije, s jedne strane, pruža prilike za obrazovanje i društvene veze, njezina sve veća uporaba predstavlja jedinstvene izazove za tjelesno i mentalno zdravlje i razvoj djece - izazove koje je COVID-19 pogoršao. Dostupnost tehnologije tijekom pandemije bila je dvosjekli mač.

Dobra strana uređaja je ta što je djeci omogućila da nastave školovanje i održavaju odnose s prijateljima i obitelji. Učenje na daljinu, računala, tableti i pametni telefoni omogućili su učenicima da ostanu povezani s učionicom, iako virtualno. Mnogi studenti cijenili su manje strukturiranu prirodu učenja na daljinu i mogućnost rada vlastitim tempom i prema vlastitim uvjetima. Učenje na daljinu također je bio blagoslov za studente sa socijalnom anksioznošću. Studije rađene tijekom i nakon pandemije su pokazale da je korištenje društvenih medija i platformi za razmjenu poruka za održavanje kontakta s voljenima poboljšalo mentalno i emocionalno zdravlje, a to je osobito važno u kriznim vremenima.

E, sada dolazimo do negativne strane. Loša strana je da su djeca i mladi još više vremena počeli provoditi ispred ekrana. Ekрани elektroničkih uređaja su već zauzimali značajan dio života mladih ljudi prije pandemije, a kako vidimo, još više tijekom i nakon nje. Qustodio izvještava da su djeca u prosjeku provodila 97 minuta dnevno na YouTubeu u prvim danima pandemije, dvostruko više nego 2019. Previše vremena ispred ekrana ima nekoliko potencijalnih negativnih posljedica, uključujući oštećenje vida, nesanicu, tjeskobu, pa čak i ovisnost. U nekim slučajevima, što su djeca više vremena provodila uz ekrane, to su manje vremena provodila sa svojom obitelji. Dakle, iako su korisni da ostanu povezani, uređaji mogu biti loša zamjena za osobne interakcije koje pomažu djeci - osobito vrlo maloj djeci - razviti vrijedne društvene vještine.

Je li noć ili dan?

Brojna istraživanja uvjerljivo pokazuju da djeca danas općenito provode znatno više vremena ispred

ekrana nego vani igrajući se. Mnoštvo dokaza pokazuje da su problemi kao što su pretilost, nesnica i problemi s vidom među nekim od negativnih učinaka tehnologije na fizičko zdravlje djece.

Dok djeca svih dobnih skupina provode nekoliko sati dnevno pred ekranom, procjene sugeriraju da provode u prosjeku samo četiri minute baveći se tjelesnom aktivnošću na otvorenom. S druge strane, dokazano je da djeca koja provode dva ili više sati tjedno baveći se sportom ili drugom organiziranom tjelesnom aktivnošću također imaju manju vjerojatnost da će imati problema s mentalnim zdravljem.

Osim veze između tehnologije i nedostatka tjelovježbe, istraživači su otkrili snažnu korelaciju između previše vremena pred ekranom, poput gledanja televizije i korištenja računala, i pretilosti kod djece. Neki dokazi upućuju na to da djeca često jedu manje zdrave hrane, a više jedu kada provode previše vremena pred ekranima. Zaslone predstavljaju brojne probleme s vidom. Oči se mogu umoriti i napregnuti od dužeg vremena pred ekranom, posebno kada osvjetljenje oko ekrana uzrokuje odsjaj. Dugi vremenski razmaci pred ekranom također mogu isušiti i iritirati oči. Vrijeme ispred ekrana također drži djecu u zatvorenom prostoru, a poznato je da je izlaganje prirodnom svjetlu ključno za malu djecu. Studije sugeriraju da ultraljubičasto svjetlo igra važnu ulogu u zdravom razvoju očiju i da previše vremena provedenog u zatvorenom prostoru može dovesti do kratkovidnosti, čiji su se slučajevi dramatično povećali u djece u posljednjih 30 godina.

Prema SleepFoundation.org, plavo svjetlo s digitalnih ekrana, osobito noću, utječe na proizvodnju melatonina tako što vara mozak da misli da je dan, te tako može promijeniti ritam spavanja. Previše vremena ispred ekrana također se povezuje s ovisnošću. Različiti oblici tehnologije, posebice pametni telefoni i društveni mediji, povezuju se s ovisnošću, a nedavna studija pokazala je da pretjerano igranje video igrica može dovesti do ponašanja ovisnosti. Osjetilni podražaji i interaktivna priroda velikog broja digitalnih sadržaja posebno su privlačni maloj djeci. Aplikacije i video igre također često nagrađuju korisnika bodovima ili virtualnim naljepnicama, koje poput upotrebe droga mogu potaknuti otpuštanje dopamina u mozgu. Istraživanje kanadskog Sveučilišta Alberta istraživalo je vezu između prekomjernog vremena ispred ekrana i ADHD-a kod vrlo male djece. Pokazalo je da djeca koja su svaki dan provela dva sata ili više gledajući u ekran imaju veću vjerojatnost da će zadovoljiti kriterije za dijagnozu poremećaja pažnje i hiperaktivnosti (ADHD) od djece koja su provela 30 minuta ili manje pred ekranom.

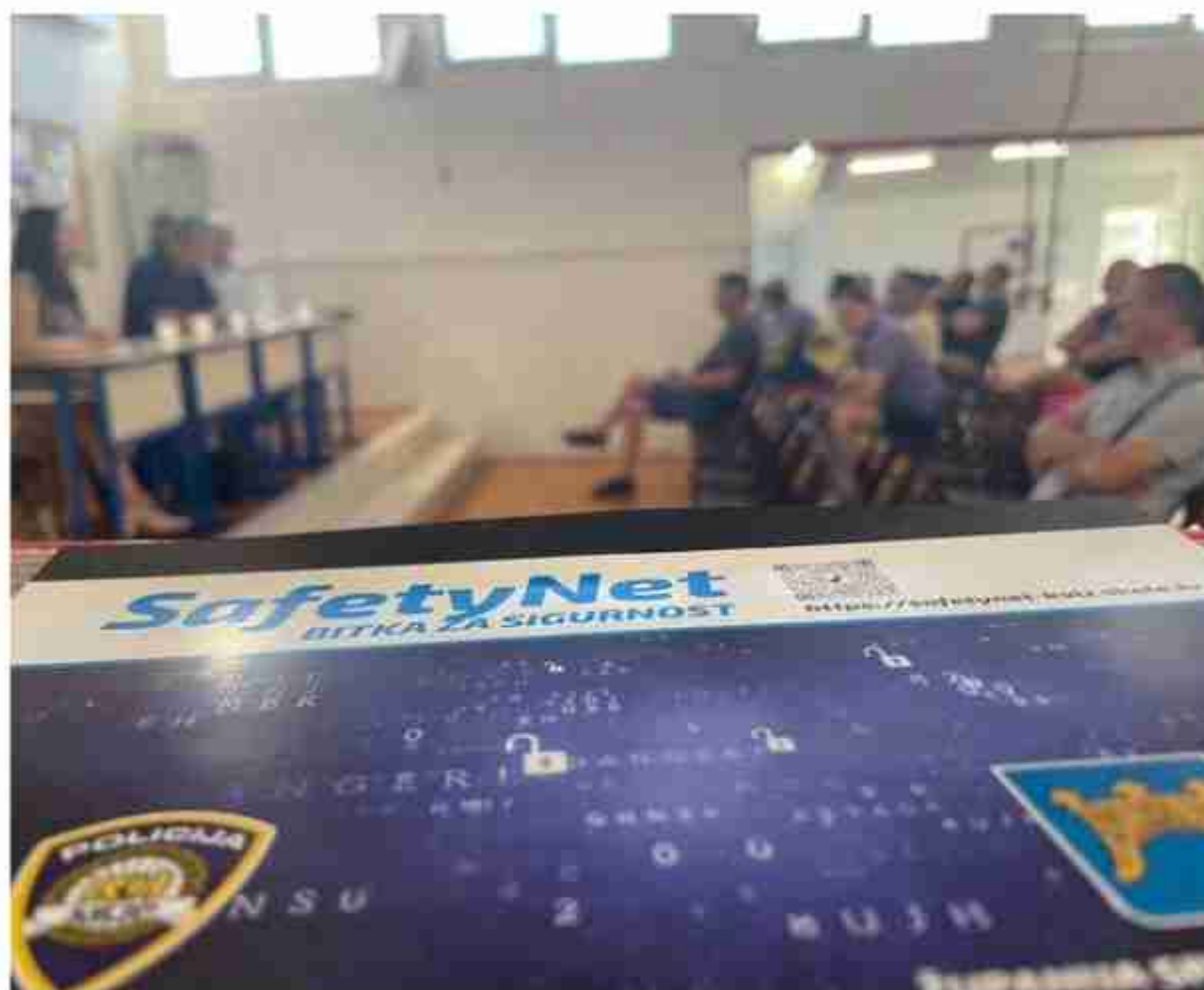
Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) preporučuje samo jedan sat dnevnog vremena ispred ekrana za djecu u dobi od 3 i 4 godine, a ništa za djecu mlađu od dvije godine.

I kao da sve ove negativne strane pretjerane upotrebe tehnologije koje smo pobrojali nisu dovoljne, dolazimo do najveće opasnosti, a to (ne)sigurnost na internetu. Bolno smo svjesni da internet nije sigurno mjesto i da online sadržaje treba koristiti s velikim oprezom. No, u zamke upadaju i odrasli, a kamoli ne djeca. Stoga govoriti o sigurnosti na internetu, nikada nije previše. Ponavljati, savjetovati, upozoravati - cilj je brojnih preventivnih kampanja koje su ključne za bolju navigaciju kroz online svijet.

Preventivna kampanja

Jedna od takvih kampanja u našoj zemlji je ona koju provodi Policijska uprava splitsko-dalmatinska kroz aktivnosti u projektu "Sigurnost djece na internetu i društvenim mrežama". Još 2015. godine u suradnji s Fakultetom elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje i studentima iz udruge DUMP (Društva mladih programera), te uz potporu Vijeća za provedbu programa prevencije kriminaliteta na području grada Splita, izradili su web aplikaciju za učenike splitskih osnovnih i srednjih škola naziva "Safety Net - Bitka za sigurnost". Mladi programeri iz udruge DUMP su uz potporu odjela prevencije u PU splitsko-dalmatinskoj kreirali i osmislili kviz za djecu i mlade. Sugeriramo da bi kvizu mogli pristupiti i mnogi odrasli jer sadrži niz korisnih savjeta.

Uglavnom, zajednički projekt PU splitsko-dalmatinske, FESBA i Grada Splita krenuo je od ideje da na njima prihvatljiv način, ukažu djeci i mladima na moguće opasnosti i rizike korištenja interneta, ali i da ih educiraju kako se zaštititi na internetu i društvenim mrežama. Ova edukacija svakako je namijenjena i roditeljima koji također u aplikaciji imaju svoj kutak. Uz potporu Odbora za sigurnost Splitsko-dalmatinske županije i Grada Splita svake godine nagrađuju dvoje najboljih natjecatelja u dvije razine kviza - početnoj i naprednoj.

Izrada aplikacije započela je provođenjem uvodnih istraživanja na lokalnoj razini i korištenjem podataka iz nacionalnih istraživanja i analizom problema. Aplikacija je u početku prilagođena dobi nižih razreda osnovnih škola, te je najprije postavljena na službenim internetskim stranicama svih splitskih osnovnih škola, a naknadno i na stranicama svih ostalih osnovnih škola na području

Splitsko-dalmatinske. Aktivnost je pratila edukacija s djecom i roditeljima, te stručnim suradnicima u školama, po problematici rizičnih ponašanja na internetu i društvenim mrežama. Uz potporu grada Splita, aktiva ravnatelja osnovnih škola i županijskih stručnih službi, izrađeni su informativni materijali sa savjetima za zaštitu i pravilno korištenje društvenih mreža i s uputama za korištenje navedene aplikacije. Dobra prihvaćenost aplikacije „Safty Net - Bitka za sigurnost“ potakla je ideju da se aplikacija izradi i za srednjoškolce, te prilagodi za korištenje pametnim telefonima.

A ove godine su preventivni projekt „SafetyNet-Bitka za sigurnost“ u PU splitsko-dalmatinskoj dodatno proširili kampanjom koja je počela u veljači s ciljem da 2023. bude godina sigurnijeg interneta u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Jedan od ciljeva preventivnog projekta je osvijestiti građane o realnoj opasnosti i izloženosti kaznenim djelima iz domene računalnog kriminaliteta koji je, najčešće, baziran na naivnosti i lakomislenosti žrtve. Za „Zaštitu“ o tome govore djelatnici PU splitsko-dalmatinske: Ivna Poljak Marunica, policijska službenica za kibernetičku sigurnost, Paško Ugrina, voditelj poslova prevencije, Antonela Lolić, voditeljica Službe za izvještajnu analitiku i odnose s javnošću i Slobodan Marenić, načelnik Policijske uprave splitsko-dalmatinske.

Usporavanje negativnog trenda porasta broja kaznenih djela

Među ciljeve projekta navode usporavanje negativnog trenda porasta broja kaznenih djela iz domene računalnog kriminaliteta, odnosno smanjenje trenda broja kaznenih djela z domene računalnog kriminaliteta. Za 2020. godinu na području Republike Hrvatske evidentirano je 951 KD, od kojih je razriješeno 550 (57,8 posto), dok je za istu godinu na području PU SD evidentirano 104 KD, od kojih je razriješeno 49 (47,1 posto). Udio kaznenih djela ove Uprave u odnosu na ukupan broj kaznenih djela u RH je 10,9 posto. Za 2021. godinu na području RH evidentirano je 1158 KD, od kojih je razriješeno 612 (52,8 posto), dok je za istu godinu na području PU SD evidentirano 117 KD, od kojih je razriješeno 38 (32,5 posto). Udio kaznenih djela ove Uprave u odnosu na ukupan broj kaznenih djela u RH je 10,1 posto. Za 2022. godinu na području RH evidentirano je 1425 KD, od kojih je razriješeno 722 (50,7 posto), dok je za istu godinu na području PU SD evidentirano 196 KD, od kojih je razriješeno 83 (42,3 posto). Udio kaznenih djela ove Uprave u odnosu na ukupan broj kaznenih djela u RH je 13,8 posto.

Iako je svrha projekta u prevenciji i osvješćivanju građana o realnoj opasnosti od izloženosti kaznenim djelima iz domene računalnog kriminaliteta, na građane se može utjecati da budu manje naivni i lakomisleni u slučajevima računalne prijevare. Ključ uspjeha je u točnoj, kvalitetnoj i pravodobnoj informaciji koju PU splitsko-dalmatinska želi učiniti dostupnom svakom građaninu. Upravo zato se sklopu preventivne kampanje SafetyNet održavaju panel rasprave u suradnji s mrežom Vijeća za sigurnost gradova a osim toga prisutni su i na ulicama gradova gdje policijski službenici za prevenciju u direktnom kontaktu s građanima iste upoznaju s opasnostima i rizicima poduzimanja određenih aktivnosti online. Građanima je dovoljna i minimalna informacija koja bi ih navela da osvijeste opasnosti koje vrebaju na internetu i koja bi ih potaknula da budu oprezni prije klika. Edukacija je, smatraju, u ovom slučaju najbolja prevencija.

Kampanja "SafetyNet-Bitka za sigurnost" poručuje „Oprezno prije klika“ jer naši sugovornici smatraju da je upravo to ključan savjet za građane koji se koriste internetom. Međutim, nisu stali na tome. Na službenoj stranici kampanje objavili su puno informativnih materijala koji sadrže savjete i upozorenja, opisali su i neke prijevare s kojima se susreću korisnici interneta. Uz PU splitsko-dalmatinsku, u Kampanji "SafetyNet-Bitka za sigurnost" sudjeluju Odbor za sigurnost SDŽ-a, udruga djelatnika MUP-a IPA SD, udruga programera DUMP Split, Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Split, IT tvrtka SPAN te gradovi i općine Splitsko-dalmatinske županije, poput Trogira.

Iako je, u ovom trenutku ciljana grupa građani Splitsko-dalmatinske županije prvenstveno zbog nadležnosti PU splitsko-dalmatinske, uz potporu Ministarstva unutarnjih poslova, ovaj projekt je već izašao iz okvira Splitsko-dalmatinske županije s obzirom na količinu prenesenog sadržaja i vijesti koje su svakako našle svoje mjesto i na nacionalnim portalima i televizijama, tako da se iz PU splitsko-dalmatinske nadaju da informacije stižu i do građana izvan ove županije.

Krešimir Pučić

(Članak je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije)

(Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora)